

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СТРУЧНИ ДЕО

ОДГОВОРНОСТ ГОСТИОНИЧАРА ПРЕМА ПУТНИЦИМА

због претрпљене штете у гостионици на унесеним стварима.

I

1. Још је Римско Право сматрало за потребно, да у корист путника и безбедности саобраћаја прописне строга правила о одговорности гостионичара према путницима због штете, коју би ови у погледу унесених ствари претрпели у гостионици. У пандектама је читава једна глава — в. D. 4., 9. — посвећена прописима, који се тичу одговорности лађара (nautae), гостионичара (caupones) и власника штала (stabularii), а правник Улпијан у l. 1. D. 4., 9. овако правда ову одговорност гостионичара према путницима, коју је претор увео својим едиктом у систем приватног права: Ait praetor: „nautae, caupones, stabularii quod cuiusque saluum fore receperint nisi restituent, in eos iudicium dabo.“ Maxima utilitas est hujus edicti, quia necesse est plerumque eorum fidem sequi et res custodiae eorum committere. Ne quisquam putet graviter hoc adversus eos constitutum: nam est in ipsorum arbitrio, ne quem recipiant, et nisi hoc esset statutum, materia daretur cum furibus adversus eos quos recipiunt coeundi, cum ne nunc quidem abstineant hujus modi fraudibus.¹⁾

2. И ако се у данашње доба, у огромној већини случајева, гостионичарима не

може пребацити, да се, као њихове некадашње римске колеге, често удружују с лоповима, да би путнике њихових ствари лишили, ипак су, по примеру римскога законодавца, и модерна права сматрала за потребно, да појачају одговорност гостионичара према путницима. Разлог за строгу одговорност гостионичара према путницима због претрпљене штете на унесеним стварима лежи, по модерном схватању, у томе, што би путник, кад та одговорност не би постојала, често био остављен у погледу својих ствари на милост и немилост гостионичару. Не знајући околности у гостионици, не познајући људе и путнике у њој, путник често не би знао ни како да чува своје понесене ствари од повреда и покрађе, нити пак од кога да тражи накнаду штете, кад би ти случајеви оштете и покрађе наступили. Умесно вели Дерибург, да строга одговорност нагони гостионичара да се он набрижљивије стара за безбедност путника и да се труди да се учioniци штете пронађу.²⁾ Поред тога оправдано је и мишљење и оних писаца, који ту одговорност гостионичару намећу и с тога разлога, што путник треба да се у гостионици осећа обезбеђен и заштићен исто онако, као кад би се у своме дому налазио; као сваки гост треба и гост у гостионици да има поверења према домаћину, гостионичару, и ако га овај за награду угошћује.³⁾

3. По примеру осталих законодаваца⁴⁾ и наш је законодавац прописао да гостионичари одговарају за штету, коју би путници у њиховим гостионицама на унесеним стварима претрпели. Као и у осталим правним институтима, тако је и у овом, наш законодавац узео за пример аустријски законик. Тога ради биће потребно по правилно схватање ове гостионичареве одговорности по нашем зако-

нику, да прво на овоме месту изложимо дотичне прописе аустријског грађан. законика, који у двама наређењима о тој одговорности гостионичара говори. Тако § 970. аустријског грађанског законика гласи: „Гостионичари, лађари или возиоци одговарају за ствари, које су примљени путници њима или њиховим момцима предали, или су као товар поверене, исто онако као чувари (§ 1316).“ А у § 1316 вели се: „Гостионичари, лађари и возиоци одговарају за штету, коју би њихови момци или њима одређена лица у њиховој кући, или у њиховој лађи на примљеним стварима или товару нанели путницима“. Наш пак грађански законик садржи о одговорности гостионичара ова наређења: § 580. „Такође и крчмари, гостионичари (ханџије), лађари, возари или скелеџије, возиоци (кириџије) и носиоци дужни су ствари од путника њима предане и поверене као аманет чувати и за сваки небрежењем причињени квар или штету одговарати и накнаду учинити.“ Овај пропис имао би да одговара § 970 аустријског грађан. законика, само што је наш законодавац сматрао за потребно да га у нечем измени, без икаква стварна разлога. Аустријском §-у 1316 одговара § 812 нашег грађ. зак., који гласи: „Гостионичари, крчмари, лађари и возиоци (кириџије) одговарају и за ону штету, коју би њихни људи путницима нанели.“ Из поређења ових законских прописа види се, да наш законик у суштини садржи о гостионичаревој одговорности иста наређења као аустријски.

II.

1. Уговор, који се закључује између путника и гостионичара о пријему путника на становање за одређену цену, долази у главном по природи својој у уговор о кирији, који су регулисани §§ 677—705 грађ. зак. Пријемом путника на становање у својој гостионици гостионичар му, у смислу § 677 грађ. законика (који садржи дефиницију закупа у ширем смислу у који улази и уговор кирији), ставља па корист и употребу своје локале за

¹⁾ Претор вели: „Ако лађари, гостионичари и власници штала не буду враћали оно, што су од ма кога примили на чување, то ћу онда допустити да се против њих тужба подигне.“ Велика је корист овога едикта, пошто је путницима врло често преко потребно да се њима — гостионичарима — повере и да им своје ствари на чување предаду. И нека нико не мисли, да је оваква наредба и сувише строга према њима, јер — гостионичарима — стоји на вољу, да се гостионичарским послом баве, и да ова наредба о одговорности њиховој према путницима није издата, онда би им се давао повод, да се удруже и договоре са лоповима против оних, које су код себе као госте примили, нарочито пак, што се они ни сада не устручавају од таквих превара.“

²⁾ В. Dernburg, Das bürgerliche Recht II В. II. Abt. 1901 стр.526.
³⁾ В. Surm, Die Einbringung von Sachen bei Gastwirlten, 1900., стр. 19.
⁴⁾ В. Code civil art. 1952—4, немачки грађански законик §§ 701—704.

неко (прећутно или изрично) одређено време и уз извесну накнаду у новцу. Али за одговорност гостионичарева за унесене ствари путникове нису меродавни прописи § § 677—705 грађ. зак. И ако у огромној већини случајева постоји уговорни однос између гостионичара и путника, ипак гостионичар одговара путнику за унесене ствари и онда, кад између њих не би постојао уговорни однос, на пр. за то што би путник био душевно болестан, те не би могао као такав никакав уговор закључити, или што би путник одбио да уговор с гостионичаром закључи — на пр. путник је унео ствари у гостионицу, гостионичар му је показао собу, али путнику се ова не допадне и пође да тражи другу гостионицу, међу тим за време разгледања нестане његових у гостионицу унесених ствари.⁵⁾ Његова одговорност потиче дакле *непосредно из закона* (*obligatio ex lege*). Према томе нетачно је мишљење оних писаца, који тврде да гостионичар одговара путнику за то, што се између њих закључује прећутан уговор о чувању унесених путникових ствари⁶⁾ или што се ма какав уговорни однос између њих ствара⁷⁾ јер, као што смо мало час видели, гостионичар може бити за оштећење и нестанак путникових ствари одговоран, и ако између њих никакав уговор није био углављен.

2. На овоме становништу морамо узети да стоји и наш грађански законик. Истина о одговорности гостионичара према путнику говори се у глави XIX, која садржи прописе о уговору оставе и аманета, те би по томе, на први поглед, могли доћи до закључка, да и наш законик за постојање одговорности гостионичарева према путнику претпоставља закључење извесног уговора између њих, уговора о чувању ствари или уговора о пријему путника на преноћиште, али при тачнијем разматрању уверићемо се да није тако. Пре свега наш законодавац о овој одговорности говори у глави XIX, о остави, за то, што, одиста, има врло велике сличности између обвезе уговорног чувара (§ 569) неке ствари и одговорности гостионичарева за путникове ствари, и онда је природно што је и овај правни пропис унео у уговор о остави. За тим ваља имати на уму, да је наш законодавац помишљао и на то, да у несразмерно већем броју случајева у животу долази одиста до закључења уговора између гостионичара и путника, а да је врло редак случај, да гостионичар прима на преноћишта лица, која никаква уговора не могу закључити. Али из прописа § 580 грађ. законика не може се извести закључак, да по нашем закону гостионичар путнику одговара за оштећење и нестанак ствари само онда, ако је између њих дошло до закључења уговора о чувању или о пријему путника на становање. Јер законодавац вели да је гостионичар дужан као аманет чувати поверене му ствари путникове; он тиме одређује обим одговорности гостионича-

реве, али он тиме не наређује, да та дужност само наступа, ако је између њих уговор о чувању ствари или о пријему путника закључен. И кад нас текст законских речи не нагони, да усвојимо такво тумачење, по коме би гостионичар одговарао путнику за ствари само онда, ако је између њих био закључен уговор, онда потребама живота и сигурности саобраћаја боље одговара усвајање тумачења, да гостионичар одговара за ствари путникове и онда, кад између њих није био уговор закључен — на пр. услед душевне болести путникове⁸⁾ или услед тога, што путник није хтео на закључење уговора пристати, међутим нестале су му или су му оштећене унесене ствари. Може се, наравно, у животу десити, да путник одиста и уговора с гостионичарем нарочито о чувању унесених ствари, и онда би се путник при тражењу накнаде могао на тај уговор позивати, али такви су случајеви нарочитога уговарања о чувању ствари врло ретки. Они се најчешће закључују онда, кад би путник имао код себе ствари од веће вредности, па би их нарочитом чувању гостионичара поверио.

Др. Драг. Аранђеловић.

СЕДМИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС ЗА КАЗНЕНЕ ЗАВОДЕ

(НАСТАВАК)

Овакво зло стање у правосуђу изазвало је велико незадовољство у Француској. Први су били *Монтескије* и *Волтер*, који су устали противу овог злог стања и тражили поред осталог и *завођење шороте*. Покрет за реформом био је све већи и већи тако, да се после јављају адвокати и сви слободоумнији људи са захтевима за побољшање.

Реформа је међутим почела тек с Револуцијом; она је успела, да учини крај дотадашњем рђавом кривичном правосуђу. Револуција је и пороти отворила улаз у Француској. После дугог претресања порота је заведена законом од 16 августа 1790., а у појединостима је изведена и почела да функционише на основу закона од 29. септембра 1791. год. и то у двогубом облику: као оптужна порота од осам и као пресудна порота од 12 поротника. У пороти се гледала чисто *политичка* установа и најподесније средство, да се у правосуђу изврши подела власти. При увођењу пороте највише се ударало гласом, да она треба да буде неопходна последица *народног суверенитета* и да буде *установа за заштиту личне слободе* од

влада, и да учини крај деспотији судија правника.

За време најстрашније револуције с поротом су чињене велике злоупотребе, да је услед тога, као и услед честих измена у закону, навукла на себе врло много противника тако, да је за време *Наполеона* претила опасност да буде укинута. Али на Наполеоново лично заузимање порота буде и даље задржана; он је пороту задржао такође из *политичких разлога*, да не допусти да се судије правници сувише осиле, и да на тај начин онемогући њихову опозицију противу његове владавине. Тако је у *code d' instruction criminelle* од 1808 ушла порота и то само као пресудна порота, надлежна за све злочине, и састављена из три државне судије и 12 поротника, што још и данас вреди.

На пороту се и после Наполеона гледало као на политичку установу, и са сваком политичком променом у Француској, мењале су се и одредбе, које су у закону говориле о пороти. То се врло лепо види из многобројних измена у закону о пороти у току XIX столећа, које су чињене услед политичких прилика.

Ове напомене показују, како је порота тесно везана за политичка схватања; неоспорно је, да се порота и данас у Француској сматра за политичку и републиканску догму. Али, поред свега тога, она и данас има својих противника. Данас највише нападају пороту правници: судије и чланови државног правобранства, и то готово са истих узрока са којих је она и раније нападана, са којих се и у другим државама напада. Али противници, знајући како француски народ схвата пороту, и не покушавају, да траже њено укидање, чак ни сужавање њене надлежности, већ се већина од њих задовољава тражењем неке реформе, а неки су само отишли даље и траже да се порота замени другом врстом народних судова, *мешовитим судовима* (*tribunaux des échevins*), у којима би такође учествовали лаици, али би са државним судијама образовали један колегијум и заједно расправљали целу кривичну ствар.

Конгрес је имао два штампана реферата из Француске, један од *Гарсона*, професора на универзитету у Паризу, и други од *Шервеа*, заступника државног правобраниоца при Апелационом Суду. Оба референта су се изјаснила за пороту, а *Гарсон* је и њен велики заступник. Како је порота тесно везана за јаван живот, види се лепо из разлога, који руководе *Гарсона* да буде присталица пороте. Тако он вели, да је порота историјски нераздвајно везана за грађанску и политичку слободу, да њу ни једна реакција није могла уништити, да је она продрла у обичаје и навике, да нико не би могао озбиљно ни помислити на њено укидање.

Из свега овога јасно се види, да је схватање пороте данас у републиканској Француској тако, да се и поред неких правничко-техничких незгода и рђавих страна, не може ни мислити на њено укидање, а тако исто ни на замењивање мешовитим судовима.

⁵⁾ Пример из *Sturma* а у навед. делу стр. 24.

⁶⁾ В. Stuberauch, *Commentar*, 8 изд. В. II. стр. 169., *Krainz, System*, 2 изд. В. II. стр. 198.

⁷⁾ В. Oertmann, *Commentar zum bürgerl. Gesetzbuche*, стр. 435.

⁸⁾ Наравно да и у оваким случајевима гостионичар има права захтевати од старалаца душевно оболелог лица наплату за трошак, који би ово лице учинило у гостионици. Само што то његово право не би потицало из уговора о пријему душевно оболелог лица на становање — јер се тај уговор није између њих ни могао закључити — већ на основу тога факта, што би тада гостионичар учинио трошак око издржавање душевно болесног лица, који би иначе старатељ из имања овога лица морао учинити. Гостионичар би се могао позвати на § 630 грађ. зак.

II. Порота је у Немачку пренета из Француске. У Рајнским провинцијама владао је већ *code d' instruction criminelle* са поротом, какву им је Наполеон дао, кад је ове провинције завојевао. Међутим у осталим немачким државама и у првој половини XIX столећа владао је још тајни и писмени инквизиторски поступак. Како је француски поступак народу био јаснији и приступачнији од тадашњег њиховог инквизиторског поступка, то су се са свију страна чули протести и тражила се реформа. Захтев за увођењем пороте био је све јачи, и сви су у пороти гледали „праве народне судове“, у којима свакоме суде његови другови а не судије правници, који зависе од владе. Немачке владе су међутим биле противне увођењу пороте, као политичке установе. У свима новијим начелима виделе су оне опасну либералну новину, а за пороту се тврдило, да је чак опасна по монархију. Ова борба у јавности и у науци трајала је све до 1848 г. Револуција од 1848 прекинула је ову борбу; као последица Револуције јавља се у Немачкој порота и то као политичка установа.

После 1848 постепено су све немачке државе завеле пороту, и у почетку је била хваљена и од правника и од народа. Али су и у Немачкој, као год и у Француској, убрзо почеле да се увиђају њене рђаве стране. И овде су судије биле први противници пороте; они неће, да грађани као судије заузимају суверен положај према њима, као што је то случај код пороте, где поротници образују за себе колегијум и сами решавају питање о кривици, а судије опет образују за себе колегијум и решавају питање о казни. Они траже да се порота замени другим мешовитим судом, т. зв. *судом шефена* или *Schöffengerichte*, у којима те супротности између грађана и судија нема, јер ту и грађани — шефени — и судије правници образују један колегијум, који се заједнички саветује и расправља целу ствар. Овај покрет противу пороте у Немачкој је много јачи него у Француској. У Немачкој су многе државе, а нарочито Саксонска и Виртенберг, шесетих година прошлог столећа, имале ове шефенгерихте, који су у пракси показали врло добре резултате. То је још више окуражило немачки правнички свет, да још енергичније тражи замену пороте овим судовима. Пројект закона о устројству судова за Немачко Царство, израђен 1873, предвиђао је само шефенгерихте, а пороту је избацио, али у доцнијим пројектима, па и у самом закону, који је данас у снази, опет је задржана порота за сва најтежа кривична дела, а задржани су и шефенгерихте као судови за најлакша кривична дела.

Доношењем закона о устројству судова никако није питање о пороти скинуто с дневног реда. Порота је неколико пута била предмет претресања на *Збору Немачких Правника*, и ови су се у последње време изјашњавали противу ње; тако су се XVIII *Збор Немачких Правника* 1886 и XXII *Збор*¹⁾ 1893 изјаснили против пороте а за шефенгерихте. Прошле

године изјаснила се противу пороте и комисија за реформу Кривичног Поступка, која је образована 1903. Комисија је једногласно донела одлуку, да место пороте треба завести шефенгерихте.³⁾

Конгрес је имао један реферат из Немачке о овоме питању, и то од Рихарда Јунгханса, првог државног правобраниоца у Констанцу. Референт је одлучно противан пороти, и ако би то могуће било, чак и сваком учешћу грађана у кривичном правосуђу.

III. У Италији тако исто порота не стоји на чврстим ногама. И тамо се чују многи и озбиљни протести, који траже укидање пороте и увођење мешовитих судова — шефенгерихте. Само је овај покрет слабији но у Немачкој. Конгрес је имао два реферата из Италије и то од два чувена правника: од професора *Контиа* и од председника Апелационог Суда и бив. професора *Гарофала*. Оба два референта су одлучни противници пороте.

IV. Многобројни извештаји, поднети конгресу, показују, како је још увек велико интересовање за питање о пороти, али се из тих извештаја види и то, како су мишљења врло различита. Тако се исто расположење приметило и међу учесницима конгреса.

Порота је била и нападана и брањена од најугледнијих правника тако, да се у седници секције предвиђала велика бура. Да би се избегла бескорисна расправљања, која би изазвали противници пороте, којих је и више било, то је неколико учесника приметило, да је функционисање, па и само постојање пороте, врло тесно везано за судску, друштвену и политичку организацију сваке поједине државе и да према томе један међународни конгрес не може доносити званичне резолуције о друштвеним и политичким схватањима сваке поједине земље. С тога су *Борел*, *Мерсиа* и *Пјер Антони* предложили, да конгрес не доноси никакву начелну одлуку, већ да се задовољи поднетим извештајима, који могу корисно да послуже појединим владама. Овај предлог је усвојила секција с већином гласова, и на тај згодан начин се избегао евентуални пораз пороте. Али *Сент-Обен* (*Saint-Aubin*), директор за кривичне ствари у министарству правде у Француској, незадовољан оваквом одлуком секције, тражио је да се конгрес изјасни у принципу о учествовању лаика у кривичном правосуђу, кад се већ, због различности у законодавствима, не може да изјасни и у појединостама о самој пороти. Овакав предлог *Сент-Обенов*, потпомогнут од још неколико учесника, добио је већину како у секцији тако и у седници целог конгреса.

Оба предлога, која је усвојила и секција и конгрес, гласе:

1. Предлог *Борела*, *Мерсиа* и *Пјер Антониа*:

Међународни Конгрес за казнене заводе Констатије, да није позван, и да се од њега није ни тражило, да се изјасни о самој установи пороте, која је тесно везана

за судску, друштвену и политичку организацију сваке државе, и да према томе нема на себи никакав међународни карактер;

да се практична важност питања, постављеног конгресу, састоји у главноме у томе, да се чује, какво су искуство стекле земље, које су завеле пороту;

да је овај резултат у главноме постигнут благодарећи многобројним и интересантним извештајима, који су се бавили поротом;

да су ти извештаји такви, да могу врло корисно послужити владама приликом расправљања овога питања;

да се практична средност овог резултата не би могла увећати званичним резолуцијама, противу којих би неједнакости, које постоје у законодавствима, истакле несавладљиве тешкоће, чак и не узимајући у обзир друштвено и политичко схватање, за које је порота везана;

Прима к знању радове, посвећене питању о пороти, онаквом какво се налази у програму Међународног Конгреса за казнене заводе у Б. Пешти, препоручује их пажњи оних који се баве овим питањем, и уздржава се да донесе своју одлуку о питању које му је поднето.

2. Предлог *Сент-Обена* и других:

Конгрес изјављује жељу, да законодавства разних земаља у што већој мери допусте непосредно учествовање грађана у кривичном правосуђу.

(наставиће се)

Д-р Бож. В. Марковић.

ПОЛИЦИЈСКА УРЕДБА

(НАСТАВАК)

На последку Попечителство ово налази за нужно Полицајне чиновнике и служитеље јошт опоменути, да они са људма, који им долазе, да се код њи нешто или на кога туже, или с ким суде, или да им какву теготу или молбу представе, или да помоћу њином каков свој или правителствени посао сврше, слично истина њином чиновническом карактеру, али свагда добровољно и на благи и пристојни начин дочекивају и примају, и да с њима у том стрпељиво, разборито, човечно и справедливо поступају, јер ће свакога онога, који противу овога правила поступио буде, строга казн постићи. Ако је који крив, кривица та његова може се и лепим начином извидети, а законик показује каква га казна постизава за ту кривицу. Дакле кад човек казни по законуку подлежи, није дужан он никакву обиду или увреду од чиновника трпети, који су управ тога ради постављени, да заштите свакога од обиде и увреде. Ако ли је човек из нужде дошао своје старешини, као својој власти, да се потужи или савета да поиште, па га овај непристојно дочека, то га јошт више мора болети, што он у својој нужди ни код своје власти не налази пријатеља, да га саслуша и савета да му пода. Попечителство ће ово за то најстрожијој казни оне подвргавати, који напра-

¹⁾ v. Weinruh, у Z. XV.

³⁾ Protocolle der Kommission für die Reform des Strafprozesses I 384.

бито на људе насртају, ове псују, или грде, а јошт више оне, који би се усудили својом руком самовољно, или преко пандура неуредним начином и без законног и прописаног поступка и испита без доказане кривице бити, јер Правителство Његове Књажеске Светлости жели, да народ спокојство ужива, и да ни од кога утесњење у својим правима грађанским не трпи, а јошт мање од чиновника; но да код ови свако нађе пристојност, човечност, справедљивост и мелем у сваком случају.¹⁾

И ако су ова упуства издана још у 1850 год., ипак у њима доста има ствари, које и данас имају практичне вредности, као што су, на пример, одредбе о испиту окривљеног и сведока, затим о оцени доказа и сведоцаба, даље о одмеравању и замени казне и т. д.

Али има још нешто у овим упуствима, што заслужује да се нарочито нагласи и у неколико објасни. Мислимо на жељу министрову, која се огледа готово у сваком исписаном реду: *да се правда и правда наближава.*

Жеља ова, која у ствари није ништа друго до бојазан од злоупотреба, и ако на први поглед изгледа претерана, била је потпуно умесна и оправдана, с обзиром на познати факт: да наша полиција, пре Полицијске Уредбе, није имала никакве судске власти, нити право да може кога држати у затвору дуже од 24 сата, и да је овом уредбом одједном добила право, да може изрицати казне до 30 дана затвора, против којих је имало места жалби тек по извршењу пресуде. И у овом случају, дакле, опет се отишло у крајност јер, узгред буди речено, ни једна полиција у Европи није имала нити данас има толико права и власти као наша, а ова власт потиче, у главном, из Полицијске Уредбе.

* * *

Прве допуне у Полицијској Уредби извршене су кнежевим указом од 4. септембра 1854 год. ВМ 869.

По предлогу министра унутрашњих дела, а у споразуму са Државним Саветом, кнез је „за нуждно нашао настојећим указом додати:

Прво § 16. поменуте уредбе:

Но овакову тужбу има казни, за 15 дана од дана извршене пресуде поднети; иначе ако овај 15-то дневни рок протече, нема исти право никакову накнаду тражити; и тад крив судија само ће јошт према правителству за учињену противу законост одговарати.²⁾

¹⁾ Српске Новине за 1850 год., стр. 284—285.

²⁾ Пре ове допуне § 16. гласио је:

„Према се пресуда сваке полицијске власти, како је од које изречена, ома на преступнику извршити има, то се опет може казни, ако мисли, да му је неправда учињена, после за ову вишој власти тужити, и од ње себи удовољство тражити. И тако онај, који држи да му је примирителни суд криво учинио, нека се с тужбом обрати надлежном средском началнику, а у Београду управителству вароши; који се пак има тужити на средскога началника, нека иде с тужбом окружном началничеству, а тужба на началничеству или на управителству вароши Београда, има се поднети самом Попечителству Внутрени Дјела“.

Друго к § 18:

О овој накнади доносиће и то коначно решеније само Попечителство Внутрени Дјела, ако оно и казн собом над Полицијским Судом изрече; и по томе има оно право накнаду ову умјерити, ако за претерану нађе. Гди се пак погрјешивши Полицијски Судија за подобно своје противзаконно дело, по тачки 14. Глава II Уредбе од 17. марта 1842 год. ВМ 373. С. 264.

под суд даје, ту и за ову накнаду има Грађански Суд пресуду изрећи.³⁾

Год. 1860. марта 29. издат је данашњи *Казнени Законик*, којим је потпуно уништен *Казнителни Законик за полицијске преступке*, на самим овим и многе одредбе у Полицијској Уредби, о чему ће доцније бити опширнијег говора.

Височајшим решењем од 12. децембра 1860. ВМ 470, укинут је § 31. Полицијске Уредбе, за који се у њеном најновијем издању (са Кривичним Поступком) вели, да је укинут само у другом делу.

Ево како гласи ова замена:

„Уважавајући предложене Попечителства Внутрени Дјела од 28. пр. месеца ПМ 8557, и соглашавајући се мњенијем Совјета од 8. т. г. М 524, решио сам и решавам: да се поднашање Попечителству Внутрени Дјела на преглед тромесечни спискова од казни полицијски преступника обустави, докле не изиђе Казнителни Поступак, који ће ствар ову коначно регулирати.“

По попечителство ће оне пресуде, противу којих се незадовољство изјави по смислу 16 § Уредбе полицијске и додатка од 4. септембра 1854. год. ВМ 869 (Зборн. VIII, стр. 20), и од сада, докле Казнителни Поступак не изиђе имати прегледати.⁴⁾

И о овоме ће доцније бити опширнијег говора, а за сад напомињемо само то, да у првобитном издању Полицијске Уредбе овај § 32. има још један став, који гласи:

„Окром тога ће средски началници подносити преко надлежни началничества списак суммарно, колико су лица општински судови за, мање полицијске преступке у поступку свом имали и казнили.“

Овог става нема ни у једном од поменута три издања Полицијске Уредбе.

Законом од 17. јануара 1876. године (Зборник 28, стр. 83), којим је измењен и допуњен § 4. Полицијске Уредбе, дато је право општинским властима да извијају и пресуђују сва кривична дела из III части Казненог Законика.

³⁾ Пре допуне овај § гласио је:

„Попечителство Внутрени Дјела, под којим све земаљске полицијске власти, нарочито по струци полицијској, стоје, управљаће и упућивати исте власти на поредак и законитост и у пословима тичућим се поступка с полицијским преступницима; по томе оно ће полицијске власти, кад у овим пословима погреше или скриве, надлежним начином и путем и исправљати и заслуженој казни подвргнути.“

Поред тога попечителство Внутрени Дјела мотриће и радити, да сваки, на ком је неправедна и противзаконна полицијска пресуда извршена, добије од оне полицијске власти, која му је криво учинила, накнаду проузроковане му штете, повређене части и претрпелене казне.“

Поред овога, општински судови добили су још право, да са одбором стављају под полицијски надзор крадљивце, који би били осуђени за просте крађе у вредности преко 2 динара, као и све оне на које би се само сумњало, да у општини или селу врше крађе и паљевине.

До ових измена и допуна, постојала је знатна разлика између општинских, средских и окружних полицијских власти у погледу извијања и суђења иступа.

Прве су могле судити само оне иступе, за које је закон доносио казну до 3 дана затвора, или до 10 штапа (докле је ова казна постојала), или новчано до 2 талира.

Средски началници извијали су и пресуђивали иступе, за које је законом била предвиђена казна до 12 дана затвора, или бој до 25 штапа, или новчана казна од 2—8 талира.

И најзад, окружна начелства и Управа града Београда, извијали су и пресуђивали иступе, за које је закон одређивао казну до 30 дана затвора, или до 30 штапа,⁴⁾ или новчано од 8—30 талира.

И средске и окружне полицијске власти имале су још право, по §§ 320 и 320 в Казненог Законика, да осуђене крадљивце осуђују на полицијски надзор од 4 месеца до годину дана.

Овог права општинске власти нису имале до закона од 17. јануара 1876. год. а њиме су га као што смо видели, задобиле у много ширем обиму од полицијских власти, јер су могле стављати под полицијски надзор не само осуђена, већ и осумњичена лица за крађе и паљевине.⁵⁾

Лако је увидети, после овога што смо казали, да су општинске власти по изменама и допунама од 17. јануара 1876. год. задобиле много већег права од полицијских власти у погледу извијања и пресуђења иступних дела, јер су могле извијати пресуђивати све иступе из III части Казненог Законика, без обзира на величину казне, док су и средске и окружне полицијске власти остале и даље у границама своје старе надлежности, одређене § 4 под б и в Полицијске Уредбе. Из даљег излагања увидеће се, да је ова надлежност општинских власти била предмет нарочите пажње законодаваца, па и узрок неколиким изменама и допунама Полицијске Уредбе.

Тако је већ у 1877. год., изменама и допунама од 23. јула исте год. збрисана свака разлика између општинских и полицијских власти у погледу извијања и пресуђења иступа из III части Казненог Законика, казнимих по званичној дужности, док су иступе казним по приватним тужбама, остали и даље у надлежности општинских судови. Ну и за ове последње биле су надлежне државне власти, ако

⁴⁾ До издања Казненог Законика окружно начелство и Управа Београда, могли су досуђивати бој до 35 удараца, али је § 314. овог закона одређено, да бој не може бити мањи од 10, нити већи од 30 удараца. Све ово у осталом важило је до закона од 11. децембра 1873. год. којим је телесна казна укинута.

⁵⁾ Окружним полицијским властима дато је ово право тек у 1902. год. изменама и допунама у Казненом Законнику од 13. маја исте год.

општински судови не би узели у поступак тужбу приватног тужиоца.⁶⁾

Овим истим изменама и допунама, стари §§ 15. и 16. Полицијске Уредбе, као и допуна овог последњег од 4. септембра 1854. год., спојени су уједно и из основа измењени.

По овим законским прописима, а пре измена и допуна о којима је реч, пресуде полицијских власти биле су одмах извршне (изузев само оних којима се расправљало питање о накнади штете преко 200 гроша чаршијских), а осуђени се могао жалити тек по извршењу пресуде.

Новим изменама и допунама пак, допуштено је у принципу право жалбе и пре извршења осуде или решења, а за осуде по тужби приватног изриком је казано: да се не могу извршивати док не постану извршне. Противно овом, осуде које су се изрицале по *званичној дужности*, као и све осуде према *скитницима, крадљивцима и слугама могле су се* (али не и морале) одмах извршити. Из израза *могле су* јасно се види, да је полицијским властима било остављено на оцену: које је од ових пресуда требало одмах извршити, а противу којих је требало допустити право жалбе?

Важнијих мена у *Полицијској Уредби* није било све до Устава од 1888. год., којим је учињен читав преокрет у нашем државном и друштвеном животу. Чланом 154. овог Устава, који је изриком одређивао, да и „у иступима може оптужени, ако хоће, узети себи браниоца,“ повиштен је § 20. ове уредбе, који је искључивао браниоца у иступним делима.

У овом истом Уставу, а у прелазном наређењу, налазимо и одредбу ове садржине:

„На ванредном сазиву Народне Скупштине од 1 октобра 1899 год. донеће се ови закони: 1) државни буџет; 2) закон којим се судска власт, коју данас врше полицијске власти, преноси на грађанске судове, а у неколико и она судска власт коју сада врше општински судови и т. д.

Законом о општинама од 25 новембра 1889 год. (чл. 23) општине су и даље задржале право извиђања и суђења иступних дела из III части Казненог Законика.

Законом о истражним судијама од 17 априла 1890 год., пренето је у делокруг истражних судија не само право расматрања, оснававања и уништавања иступних пресуда у последњем степену, већ и *право извиђања и суђења* извесних иступа из III части Казненог Законика [обмана и опорочавање власти (§ 359), увреде страних посланика (§ 358), злоупотреба државног грба (§ 328 а), прогонство из земље (§ 343) и административни надзор (§ 391 б).⁷⁾

Пошто је за извршење овог закона био остављен рок од годину дана, то је

⁶⁾ „По за ислеђење и суђење иступа по тужби приватнога, дужан је приватни тужилац да се најпре обрати општинском суду, и само где овај то не би узео у поступак, дужна је дотична полицијска власт да дело по тужби приватног узме у свој поступак (§ 4 а.)“

⁷⁾ Жалбе против ових осуда истражног судије подносила су се надлежном првостепеном суду.

у његовом завршном одељку било предвиђено, да судија надлежног првостепеног суда, кога председник одреди, расматра жалбе против иступних пресуда, док поменути закон не буде потпуно извршен.

Законом о истражним судијама не само да је знатно измењена Полицијска Уредба, већ је, како изгледа, изазвана код власти сумња и о самој њеној вредности у опште. Ово изводимо из расписа министра унутрашњих дела од 7 маја 1890 год. ПБр. 7342⁸⁾, у коме се, мимо осталог, вели и ово:

„По што је полицијска уредба од 18 маја 1850 године Н. К. В. 911 (Збор. V, стр. 187.) постала редовним законодавним путем, какав је онда основним земаљским законима прописан био; пошто су, даље, све измене и допуне у тој полицијској уредби, доцније чињене, постале такође редовним законодавним путем, по што на послетку она није поништена ни законом о истражним судијама ни Уставом, у онолико у колико му није противна; то све њене одредбе о поступку у ислеђењу иступних дела, колико је то законом о истражним судијама и даље остављено управним властима, важе, према чему се оне имају и управљати. Исто тако остају у важности и оне одредбе полицијске уредбе, које говоре о извршности пресуда општинских и полицијских власти по иступним делима оним, која те власти и од сад имају ислеђивати и судити.

(наставиће се)

Д. Ђ. Алимпић.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПРИЈАВЉИВАЊЕ СТАНОВНИШТВА

(НАСТАВАК)

Са десне стране изнад заглавља исписује се, већим словима, презиме а мањим *главно* име Испод тога пише се увек занимање. Промена занимања свагда се стави, кад се прво занимање прецрта, али да се ипак може прочитати. Поред новог занимања, обично се бележи и датум. Занимање се узима у обзир нарочито при распоређивању листова.

Између ових записаних података испише се чији је поданик дотично лице, а нарочитим знаком стави се примедба, ако је оно раније било кажњавано. Према величини казне и према природама кривица, тај је знак различан. О овим знацима биће говора, на другом месту.

Испод заглавља, у појединим рубрикама, пишу се ове појединости:

Лица рођена у немачкој понајчешће добијају на крштењу по више имена, од којих је једно главно. Сва та имена, са презименом, исписују се у регистарни лист у првој рубрици. Главно име, на које се дотични одзива, подвлачи се. Ако неко лице, у току времена, промени своје име и презиме, та се промена испише у

⁸⁾ Зборник 46, стр. 593.

истој рубрици са нумером акта, и датумом. При таквој промени, нарочито презимена, исписује се још један регистарни лист на ново име и презиме.

У тој истој рубрици, испод првог имена, ређају се, ако их само то лице има, имена: његове жене и деце по годинама старости. Уз женино име бележи се свагда и њено презиме по оцу, а и презимена по њеним ранијим мужевима ако их је имала.

Буде ли жена доцније записана у овај регистарни лист, поред њеног имена бележи се датум венчања и нумера *Standesamt-a* (надлештва, које води искључиво рачуна о рађању, умирању и венчавању код грађана).

При бележењу имена усвојене деце, стави се у исто време и забелешка, да су она усвојена.

Занимање појединих лица у породици тако се исто стави уз име. Ако је неко лице и народни посланик, и о томе се стави напомена поред имена.

Поред имена женскиња, у месту занимања, које је у највише случајева неодређено, ставља се, да ли су оне удате, удовице, распуштенице. Занимање се бележи када се тачно зна.

Време рођења, мора да је и у данима тачно одређено и исписано. Није ли дотично лице кадро, да да такве податке, мора подносити легитимације или друга уверења, из којих ће се истинитост његових навода утврдити. Таква уверења мора подносити када се дотично лице у размаку времена у погледу времена рођења два пута различито пријави. У таквом случају у централи се и не заводи друга листа, док се у кварту тачно не утврди, која је листа у погледу тих података вернија. То бива и онда када се датум рођења не слаже и за један дан.

Вероисповест се пише само почетним словима. Ако неко лице промени веру, ставља се та промена и овде, са назначењем датума, када је то било.

У рубрици, за назначивање станова, записује се прво датум досељења на стан у који се дотично лице доселило. Поред њега стоји и број кварта. Ако се лице доселило из другог места пред станом се испише и одакле је оно дошло. Нови станови ређају се један испод другог.

При одјављивању ставља се у исти ред и место куда је дотично лице отпутовало а ставља се и „незнано где“ ако није определило место одјаве.

Одјави ли се, пак, лице за други крај Берлина, у регистарни лист се не бележи нови стан по тој одјавној листи, већ се испод досадашњег последњег стана повуче једна коса пруга за знак, да то лице не станује више у томе стану. Тек кад стигне нова пријава заводи се нови стан.

Ово одељење добија свакодневно разна питања о адресама појединих лица од разних надлештва. Дешавају се чести случајеви, да одељење не може јавити за адресу дотичних лица, што су отпутовала „незнано куда“ или што се нису одјавила. У таквим случајевима, по важнијим тражењима, дотични чиновник забележи ис-

под последњег забележеног стана, датум, номеру акта и надлештво, које га тражи, како би га та ноћица потсетила, чим се он првом приликом пријави, да о томе одмах извести то надлештво. Тражења такве врсте најчешћа су кривичне природе, а нису ретки случајеви, да се та тражења односе на војне или пореске обвезнике. Ако за тражено лице није био раније исписан регистарни лист, одељење испише на другом једном формулару број акта и остало, па тај формулар остави у ред са осталим листовима, где би, према имену тога лица требао доћи његов регистарни лист.

У овоме излагању до сада је поменуто, како се у регистарне листове и у кварталне књиге имају уписивати случајева: рођења, смрти и венчавања појединих лица.

Те све случајеве ово одељење добија од нарочито за то уређеног надлештва »Standesamt-а«. У већим варошима ова надлештва постоје као самосална а у мањим су она делови полицијског или општинског надлештва. У њему се воде три регистра и то: регистар све рођене деце; регистар умирања и регистар венчавања у томе месту.

Ново-рођена деца, према већ показаним правилима, заводе се или у регистарни лист њихових родитеља или добијају засебан лист. Извештаји смртних случајева, такође се толико употребе, у колико се име дотичног лица црвеном цисаљком превуче, а поред њега стави нумера поменутог регистра, као и дан смрти. Напред је, пак, напоменуто, како се поступа, кад се добије извештај о женидби појединих лица.

Кад се у централном одељењу избежежи све, што се према тим извештајима има да уради, шаљу се они и надлежном кварту, да и он у кварталним књигама и малим регистарним листовима то учини.

Остале друге појединости пишу се, по највише, у рубрици под примедбом.

Тако се тамо ставља: ако је које лице прогнато, са номером пресуде и датума; ако је стављено под полицијски надзор; ако је суд, полиција или друга која власт издала налог, да се томе лицу не може издати пасош за иностранство; ако се који члан породице из ње иселио (у том случају се почетним словима назначи, да је добио засебан регистарни лист, а тако исто и његово занимање, како би лакше било наћи његов лист у новоме реду); ако је дотично лице у болници или каквом другом јавном заводу, и т. д.

Овде има да се примети, да су све болнице, и приватне и државне, сви заводи: за васпитање напуштене деце, за неговање стараца или старица и томе подобно, обавезни, да редовно пријављују своје новодошавше болеснике, ученике или пацијенте, непосредно централном одељењу за пријављивање становништва, по већ утврђеним формуларима пријавних листа.

Регистарни лист не сме се *радирати* а при записивању појединих дата на њему има доста предвиђених скраћивања, свуда где је то скраћивање могућно.

Регистарни листови су у централи стални а зову их још и великим за разлику од малих, који се налазе по кварталним распоређени по истом реду и правилу као и у централи.

Ти су листови сређени у оним кварталовима у којима станују лица, на чије име они гласе.

Све оно што се заведе у велики регистарни лист, шаље се надлежном кварту, да и он исто запише у мали лист и у кварталне књиге.

Кад се мали регистарни листови попуњавају казато је напред. Ако се неко лице одсели из Берлина, мали регистарни лист тога лица, чува се за све време његовог одсуства у централи уз велики регистарни лист до поновне пријаве. Због тога се при пријему пријава ставља питање досељеном лицу са стране, да ли је дотично лице, и пре тога који пут становало у Берлину, да би се у потврдном случају могло продужити писање нових станова на старом листу.

3. Распоређивање регистарних листова у централи бива такође по утврђеним правилима, како би се у случајевима потребе лако и брзо могли пронаћи. Питање о томе особито је важно нарочито у овом одељењу, где се налазе неколико милијона таквих исписаних листова.

Листе су смештене по орманима (рафовима) са фијокама, на чијој предњој страни стоји тачно забележено које се листе налазе у њима.

Таквих фијока са листама има преко 18.000.

Главни распоред листова, врши се, азбучним редом према презимену лица на која лист гласи. Друга је карактеристика у овоме распоређивању што се оно врши и *лексикално*, што значи, да се презимена, која се различито пишу, а исто изговарају стављају у исту пругу, као да те разлике и нема.

Пошто има много листа са истим презименом и именом па и са истим другим подацима ово се групирање још и даље дели по овоме правилу:

Прво се распоређују листови мушких имена, па листови: удовица, распуштеница и жена војних лица, за тим листови неударних женскиња и на послетку долазе листови деце, која су дата на неговање. Сама група листова мушких имена распоређује се даље овако:

1. *По положају*. У ту категорију у главном долазе листови свих врста чиновника распоређених по азбучном реду њихове струке. Сем њих налазе се још и листови: апотекара, трговаца, књижевника, студентата, редактора, лекара и т. д.

2. *По положају и занимању у једно* као: кафеџије, малопродавци, шпедитери, рентџери, чиновници осигуравајућег друштва и т. д.

3. *По трговачким пословима и занатима*. Ту долазе занатлије свију врста распоређене по азбучном реду њихових назива, разни надзорници и т. д.

4. *Раденици*. Овде долазе лица, која раде ниже послове као: служитељи, портири, слуге, кочијаши, чистачи, цигљари и т. д.

5. *Лица која су без занимања*.

Ако све ове поддеобе у овој групи нису довољне, распоред се прави по месту рођења, а у крајњој линији и по старости.

Листови удатих и неударних женскиња распоређују се само по месту рођења и њиховој старости, пошто се њихова занимања често пута не могу тачно одредити.

(наставиће се)

В. Лазаревић.

ПОУКЕ И УПУТИ

Један случај о периодској повишици плате чиновника, расправљен с обзиром на чл. 10. закона о уређењу санитарске струке, у вези са §§ 2., 25., и 29. закона о чиновницима грађанског реда.

Д-р М. Н., државни хемичар, молбом својом од 17. јуна 1905. године обратио је се Министру унутрашњих дела и тражио, да му се уважи прва периодска повишица у 500 динара и плата регулише тако, да има 4541·60 динара годишње, почевши од 26. јануара 1904. године, пошто је указом од 26. јануара 1899. године постављен за управника I класе царинске хемијске лабораторије са платом од 4041 дин. и 60 пр. дин. годишње, па, према томе, да је до 26. јануара 1904. год. провео пуних пет година у овој плати. Поднетим уверењима, уз ову своју молбу, доказао је:

1., да је указом од 1. новембра 1893. године АБр. 2463. постављен за ванредног писара I. кл. царинарнице београдске, а да врши дужност хемичара, и да је у овој струци био све до 25. априла 1899. године, и

2., да је указом од 25. априла 1899. године С№ 4202., као управник царинске хемијске лабораторије, преведен у санитарску струку и постављен за државног хемичара са платом од 4041·60 динара, коју је имао као управник царинске хемијске лабораторије, и да је у служби грађанског санитета од тог доба био без прекида као државни хемичар са истом платом.

Решењем од 28. јуна 1905. год. С№ 7450, Министар унутрашњих дела одбио га је од овог тражења, из ових разлога:

»1., што су за уважење периода и признање одговарајућих повишица и плата: окружних физикуса, секретара санитета, државних хемичара и т. д. меродавне одредбе чл. 10. закона о уређењу санитарске струке;

2., што је молилац 25. априла 1899. године, приликом превода из финансијске у грађанско-санитарску службу, имао 5 година, 5 месеци и 24 дана указних, према чему би он, да није већ имао плату од 4041·60 динара, а на основу стеченог права по одредбама §§ 25. и 75. закона о чиновницима грађанског реда, — према годинама службе и периодској повишици, која му на основу истих припада по тач. 4., под б, — имао право само на плату

I-ве уважене периоде, пошто се налазио у 6-ој години службе;

3. што за регулисање плате, по периодским повишицама, мора служити за основ она основна и почетна плата, коју је закон одредио, а не последња плата по класи и један произвољно издвојен део службе; и

4. што је молилац, у положају државног хемичара са 5. година, 5. месеци и 24. дана укупне службе, имао право на плату од 4041.60 динара годишње, не по основи година службе и признатих периодских повишица, већ по основи класе и плате добивене у другој струци, с обзиром на §§ 25. и 75. закона о чиновницима грађанског реда, што је и у указу о његовом постављењу унесено, а он, по напред изложеним одредбама чл. 10. санитарског закона, нема права на периодску повишицу пре навршетка 20. година дејствителне санитарске службе, и он је у овом положају дужан служити све до почетка 21-е године службе, када ће му се признати наредна и одговарајућа IV-та периода, и према њој регулисати плата само на 4500, а не на 4541.60 динара, као што то молилац тражи, јер таква плата у положају државног хемичара по закону не постоји.

По изјављеној жалби, Државни Савет одлуком својом од 25. октобра 1905. год. Бр. 7642. поништио је ожалбено решење Министровог, из ових разлога:

По чл. 10. закона о уређењу санитарске струке, све што важи за плате, периодске повишице окружних физикуса, важи и за државне хемичаре. Плате и периодске повишице окружних физикуса систематисане су овим прописом законским овако:

{ За првих 5 година службе 2500 динара годишње; од 6-те до 11-те године службе 3000 динара годишње; од 11-те до 16-те године службе 3500 динара годишње; од 16-те до 21-ве године службе 4000 динара годишње; од 21-ве до 26-те године службе 4500 динара годишње; и од 26-те до 30-те године службе 5000 динара годишње.

Према овом пропису законском, државни хемичар, који би овим положајем отпочео своју чиновничку каријеру са платом од 2500. динара годишње, имао би, путем петогодишњих периодских повишица плате, да достигне максималну плату од 5000. динара после 30. година службе. Ово је јасно. Међутим, у санитарском закону није предвиђен случај, како ће се, у погледу напредовања, путем периодских повишица, поступити са оним државним хемичаром, који би, из друге службе, и са другог положаја, био постављен за државног хемичара са већом платом од почетне, коју иначе, према годинама службе, не би могао имати, да је отпочео своју чиновничку каријеру као државни хемичар са почетном платом. Такав је случај са жалитељем. Он је, као што се из акта види, пре него што је постављен за државног хемичара, био управник I-ве класе царинске хемијске лабораторије са платом од 4041.60. динара, па је са тога положаја, и са том платом, постављен за др-

жавног хемичара. Ово његово постављење имало је ослонац у § 25. закона о чиновницима грађанског реда, а није стајало у опреци ни са једним прописом закона о уређењу санитарске струке, па ни са чл. 10., јер није постављен са већом платом од плате предвиђене овим чланом за државне хемичаре. Према овоме, он је наименовањем за државног хемичара са платом од 4041.60 динара стекао и сва права скопчана са овим положајем, и та су му права, по § 2. закона о чиновницима грађанског реда, почела тећи од дана наименовања. Једно од тих права јесте и право на периодску повишицу, после сваких прослужених 5. година, док не би достигао максималну плату државног хемичара од 5000 динара. На ово његово право без утицаја је околност, што је пет година провео у служби државног хемичара са платом од 4041.60 динара годишње, коју чл. 10. закона о уређењу санитарске струке не предвиђа за државне хемичаре, јер је он за сада, путем периодске повишице, не може добити већу плату од плате, која је на реду, а то је плата од 4500 динара, а не 4541.60 динара.

Жалитељ је постављењем за државног хемичара са платом од 4041.60 динара стављен у изузетан положај, с тога је неправдана поставка у ожалбеном Министровом решењу, да би требао да служи са платом од 4041.60 динара, док не наврши 26. година указне службе, пошто после овог броја година државни хемичар може имати плату од 4500 динара. Ако би се претпоставило, да је ово поставка правилна, онда би се дозволило, да жалитељ, противно §§ 2. и 29. закона о чиновницима грађанског реда, без икакве своје кривице, буде лишен користи и права скопчаних са његовим положајем државног хемичара, а једно од његових права, као што је напред напоменуто, јесте и право на периодске повишице, које су, чланом 10. санитарског закона, признате, како окружним физикусима, тако и државним хемичарима. У оцени питања о добитку или губитку овог права, смисао одредбе чл. 10. закона о уређењу санитарске струке не може се путем дедуктивног тумачења проширивати и на случај, који овај законски пропис не предвиђа, већ се у сумњи, по познатом правном правилу у науци (*in dubio mitius*), с обзиром на друге подобне законе (у овом случају: закон о чиновницима грађанског реда) има дати првенство блажем тумачењу, које, према природи предмета и основима правце, иде у корист права дотичног лица. чије је право у питању, над строжим тумачењем, које иде на штету права дотичног лица.

Државни Савет није надлежан за расправу питања о плаћању болничких трошкова.

Решењем Министра Унутрашњих дела од 18. марта 1900. године СМ 2397., одобрено је, да се душевно оболела Милка, жена Милоја Л., терзије из У....., лечи у болници за душевне болести о трошку народног санитарског фонда, пошто Милоје,

њен муж, не би могао поднети лечење своје жене без осетне штете по своје имовно и привредно стање.

По приватној достави, од 10. октобра 1904. године, да је Милоје доброг имовног стања, начелство окружно поднело је извештај да Милоје није ни мало побољшао своје имовно стање, али да би био у стању, без осетне штете, да поднесе плаћање болничког трошка у 0.50 дин. дневно.

На основу овога, Министар Унутрашњих дела решио је 19. децембра 1904. године СМ 13034. да Милоје, почев од 1. јануара 1905. године, плаћа по 0.50 динара дневно за лечење своје жене Милке у болници за душевне болести, па је о томе, на захтев, издао Милоју и своје решење од 5. фебруара 1905. године СБр. 1123.

Противу овог решења Министровог Милоје је изјавио жалбу Државном Савету, у којој је навео, да решење Министровог не одговара закону, с тога, што Министар при решавању није узео у обзир и извештај суда и одбора општине у....., у коме се тврди, да он није у стању да поднесе ни најмањи болнички трошак, — сем ако држави није циљ да осиромашењем појединих грађана ствара пролетеријат.

Државни Савет нашао је, да се предмет ове жалбе не тиче административног спора, у смислу чл. 48. тач. 2. закона о пословном реду у Државном Савету, јер је чланом 27. тач. 9. санитарског закона остављено оцени Министровој, како ће, по саслушању општинске и полицијске власти, решити питање о плаћању болничких трошкова, па је и не упуштајући се у разматрање самог предмета на основу чл. 25. саветског пословника, одлуком својом од 22. новембра 1905. године Бр. 8436. одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесу.

За разматрање решења министарских, по предметима дисциплинских казни, Државни Савет није надлежан.

Драгољуб М., начелник срески, за неизвршење наредбе претпостављених му власти, решењем Министра унутрашњих дела од 27. маја 1905. године ПБр. 12538., на основу §§ 39., 40. и 43. тач. 6. закона о чиновницима грађанског реда, кажњен је одузимањем плате за десет дана, у корист пензионог фонда за удовице и децу умрлих чиновника.

Противу овога Министровог решења осуђени Драгољуб изјавио је жалбу Државном Савету. Ну Државни Савет, нашавши да се предмет ове жалбе не тиче административног спора, у смислу чл. 48. саветског пословника, већ дисциплинске казне жалитељеве, за чије разматрање Државни Савет, према чл. 5. закона о свом уређењу, није надлежан, — није се ни упуштао у разматрање овог предмета, него је одлуком својом од 29. децембра 1905. године Бр. 9175. на основу чл. 25. закона о пословном реду у Државном Савету, одбацио жалбу као ненадлежној власти поднесу.

М. В.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Са допуштењем пишчевим превео сам и већ је изашло из штампе чувено дело д-ра Алберта Вајнгарта

Криминална

Тактика

ручна књига за истраживање злочина.

Дело је намењено на првом месту полицијским и судским органима, а у стравој стручној књижевности оцењено је као најбоље и најпотпуније дело ове врсте до данас. Књига износи 26 штампаних табака велике осмине, цена јој је 4-50 динара, а може се добити у свима београдским књижарама и код преводиоца.

Добривој В. Бакић,
писар Мин. Унутрашњих Дела

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

Т Р А Ж Е С Е

Раду Дејића, и његове синове **Османа, Бошка и Црњу,** скитачке цигане тражи начелник среза лужничког, ради одговарања због две опасне крађе. Рада је стар 60 година, омаленог раста, великих испуцаних ушију, малих бркова, обријан, живахан у кретању; Осман је стар 28 година, средњег раста, малих црних бркова, обријан; Бошко је стар 20 година, омален, сувоњав, плавих очију, нагарених наусница и врло окретан; Црња је стар до 30 година, повисок, бркова и обрва црних, обријан; — сви су родом из Раснице у срезу нишавском. Пронађене ваља под стражом спровести начелнику среза лужничкога с позивом на Бр. 1444 од 1905. године.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Јанићије — Јанош — Радосављевић, родом из Крушијева (среза моравског окр. пожаревачког). — Ноћу између 25. и 26. децембра 1904. год. чула се нека лупа у кући масе пок. Грује Гаровљевића, у Породину. Кад је општ. патрола пришла кући, из ове наједанпут испадеше четири лица и нададу у бегство, пошто су претходно испалили пиштоље да патролу заплаше. Ну, један од патролација, који је био куражнији од осталих, потрча за њима и сусетиже једнога од њих, а остала тројица побегну.

Ухваћени је испрва одрицао да је друг одбеглих, бранећи се, да је и он за непознатима трчао, али кад је увидео, да се не сме, а нарочито ноћу, лагати, признао је, да је са одбеглима (које је и именовао) у пустој кући пом. масе покушао да копа рупу поред једног зида јер му је, вели, неки његов пријатељ био оставио, да ту има закопаног новца, пошто се ноћу «види пламен» и у томе их стража примети и они се нададу у бегство.

Као свога саучесника у копању овога блага именовао је и овога Јанићија, чију слику износимо.

Од тога времена па све до 26. пр. м-ца Јанићије се није налазио у овој околини, нити се знало где је.

26. децембра пр. год. изненада се појавио у Породину, и сутра дан пријавио се општин. власти, стављајући јој на знање, да ће се ту бавити неко време.

Суд општински одмах је известио и надзорну власт о доласку Јанићијевом, која је опет била толико радознала, те је наредила, да јој се Јанићије упути — на виђење.

Кад му је саопштена та наредба и предат акт да с њим предстане власти, питао је председника, хоће ли га тамо апсирити? Овај га је уверавао да од тога ни помена нема, и да га власт позива по својој дужности.

И тако Јанићије умирен предстао је 5. т. м-ца полиц. власти у Жабарима.

На саслушању Јанићије је изјавио, да је целе пр. год. био у ср. млавском и да се занимао надничењем. Упитан, где је првог дана Божића — 25. пр. м-ца — ручао и код кога, изјавио је да не зна. Упитан, из ког је села дошао у Породин, и да ли би могао одвести иследника у то село, као и у ма које друго у срезу млавском, у коме је радио, изјавио је да не зна и не може. На свако питање, у опште, одговара са: «не знам, не познајем, нисам».

Ови његови стереотипни одговори, његово држање приликом саслушавања и по мало кичешлук (бркове врло лепо негује; носи танке бакенбарте; кашеве на опанцима преплиће као сељани ваљевскога округа) — чине утисак једног препреденог угурсуза.

Приликом претреса над њим, у постави гуња нађен је један котур воштане свеће. Упитан откуда му то, као и зашто ће му, одговорио је, «да га је добио на једној даћи у једноме селу у срезу млавском, али где је то било и код кога — не зна.»

Кад му је предочавано да овакви одговори само изазивају сумњу о њему, одговорио је: «Нигде никако рђаво дело нисам учинио. Немам шта више одговарати!» Међутим, о двема околностима није дао тачан — истинит одговор. Упитан кад се последњи пут пресвукао и да ли му је ожиљак на палу из скоријег времена,

изјавио је: да се пресвукао (рубље) на недељу дана пред Божић, а да му је ожиљак из ранијег времена. Пресвукао се вели, у «једноме селу среза млавског» т. ј. једна жена му је опрала кошуљу и гаће, и за то време дала му је преобуку њенога човека. Која је то жена — не зна. Овај његов исказ потврден је исказом његове сестре и зета, који тврде, да је се Јанош пресвукао код њих четвртога дана по Божићу. Тако исто и исказ, да за ову годину није имао полнога спошаја ни с једном женском, потврден је прегледом лекарским, којим је утврђено да Јанош има шанкирозну ескоријацију.

Како Јанош нема стално место пребивања нити занимања, кажњен је од стране власти среза моравског, због скитачке.

Као малолетник Јанош је био осуђен на 8 година због разбојништва. После осуде одслужио је рок у ст. кадру у пешадији. Био је под истрагом пре 2 године због разбојништва, али је пресудом ослобођен као невин.

Јанићије је ловисок, крупан, бркова полуджких, затворено смеђих; очију упалих, шаркастих; обрва смеђих; чела обичног; брија се; има танке бакенбарте; косе смеђе; шкољка левог увета завраћена у напред; на десном палу руке има јак ожиљак; на среди браде има руницу. Од одела носи: на глави половну просту шубару; прслук и гуњ има од шајка, као и панталоне — чакшире, све боје затворено кестењаве. Чакшире су на туру и на коленима поченане и закрпљене. На ногама има опанке са каишчевима, испод којих увија крие.

Ако је когод ово лице ма где видео у пр. години моли се, да то достави начелнику среза моравског (окр. пожаревачки). **Н. В.**

П О Т Е Р Е

Петар Милутиновић — Јовић, тежак из Салаша, 5. т. м. пред вече извршио је двогубо убиство, па је побегао. Петар је стар 24 године, средњег раста, плав, малих бркова, по челу има дугачку белегу од ране, мало је кривоуст и белих је бркова. На чело обично јако навлачи шубару, да му се не види белегу; у одећу је обичном сељачком. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за убицом најживље трагају и о резултату известе начелника среза крајинскога с позивом на Бр. 174.

Крађе одела. Елијас Омадај, трговац из Земунa, доставио је кварту варошком Управе града Београда, да му је 6. тек. м-ца из гардеробе Народнога Позоришта украден зимски капут, прикасте боје, са сомотском јаком. На постави капута пришивен је првен монограм «Е. О.», у џепу је било 8 кључева, нумерисаних са 1—8, једна свилена морама и рукавице.

Ђорђе Миладиновић, гравер, доставио је кварту палилулском Управе града Београда, да му је ноћу између 12. и 13. тек. м-ца непознато лице украдо пар новог сако одела, црне боје, са белим копкама. У одећу је била Ђорђева војничка исправа, признаница осигуравајућег друштва «Србија», разна писма и 9 динара у сребру и никлу. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крадљивцима и покрађом живо трагају и у случају проваласка известе Управу града Београда с позивом на Бр. 1375 и 1444.